

MET DELAR MEER INZICHT IN ZWAKKE EN STERKE KANTEN VAN BEDRIJF

Ing. A. G. Hengeveld

Een goed hulpmiddel om in de rundveehouderij meer inzicht te krijgen in de zwakke en sterke kanten van het bedrijf is de „Deeladministratie Rundveehouderij”, ook wel DELAR genoemd. DELAR is de laatste jaren door de voorlichtingsdienst ontwikkeld tot een goed en eenvoudig systeem van bedrijfsbegeleiding. Technisch en economisch inzicht is nodig om de zwakke kanten van een bedrijf te versterken. Dat geldt des te meer als de inkomens onder druk staan, zoals nu onder meer door de superheffing.

Voor boekjaar 1983/84 is op afdeling 2 voor het eerst dit administratiesysteem toegepast.

Geen volledige boekhouding

De deeladministratie beperkt zich tot de rundveehouderij. DELAR belicht alleen die bedrijfsaspecten die op korte termijn veranderd kunnen worden. Zo worden bijvoorbeeld kosten van grond en gebouwen die economisch wel van belang zijn, maar op korte termijn moeilijk zijn te beïnvloeden, niet opgenomen. DELAR beperkt zich tot de opbrengsten en de voerkosten. Aan de uitgavenzijde kunnen eventueel ook de kosten voor veearts, fokkerij en loonwerk worden geboekt. Behalve economische gegevens, geeft DELAR ook aan hoe bij de huidige bedrijfsvoering de benutting van het grasland is. Dit is van belang omdat een goed graslandgebruik van veel betekenis is voor het bedrijfsresultaat.

Wat wordt bijgehouden

DELAR wordt in de praktijk door de veehouder zelf bijgehouden. In een opnameboek wordt een aantal gegevens zoals veeslag, beweidingssysteem, grondsoort, ontwatering, oppervlakte, grondgebruik en voedervoorraden éénmaal per jaar genoteerd. Daarnaast moeten regelmatig gegevens worden bijgehouden over de veestapel (aantallen, geboorten, aan- en verkopen, in- en uitscharen), gemaaide oppervlakte, veldperiode, bemesting, opbrengsten aan melk en verkocht vee en de kosten van ruwvoer, krachtvoer, kunstmelk, jongvee-opfok, uitscharen van vee, kunstmest en eventueel de kosten voor veearts, fokkerij en loonwerk. Het gaat daarbij niet alleen om de geldbedragen, maar vooral ook om kilogrammen, stuks vee en dergelijke.

Wat vergelijken

Momenteel wordt DELAR nog begeleid door de voorlichtingsdienst en onder nummer verwerkt door enkele verwerkingskantoren. Het eerste deel van het resultatenverslag geeft een overzicht van een aantal kengetallen die worden vergeleken met die van het voorgaande boekjaar. Deze kengetallen geven onder andere informatie over veestapel, grasland, opbrengsten en voerkosten. In tabel 1 zijn in dit verband enkele resultaten van afdeling 2 vermeld. De gegevens over boekjaar 1982/83 zijn in deze administratie niet bekend en ontbreken derhalve.

Het tweede deel van het verslag geeft een vergelijking van technische en economische resultaten met normen. Deze normen nu worden op basis van de werkelijke melkproductie, stikstofgift (incl. organische mest), veebezetting, beweidingssysteem en bijvoeding in

Tabel 1 Enkele bedrijfsgegevens en resultaten van boekjaar 1983/84 (vergelijkbare gegevens voorgaand boekjaar niet bekend)

Nummer/ number	Omschrijving/description	1983/84
11	Opp. grasland (ha)/area of grassland (ha)	49,2
32	Gem. leeftijd bij 1e keer afkalven (jr, mnd)/ av. age at 1st calving (yr, month)	2,00
39	Kalversterfte t/m 14 dagen (% van levendgeboren)/ mortality of calves < 14 days (% of liv. born)	4
41	Uitstoot van koeien (% van totaal)/turn-out of cows (% of total)	32
44	Gemiddeld aantal koeienlav. no of cows	120,2
47	Jongvee per 10 koeienyoung stock per 10 cows	7,1
48	Voeder GVE per ha graslandfeed LSU per ha grassland	3,92
61	Krachtvoer per koe, incl. jongvee (kg)/ concentrates per cow, incl. young stock (kg)	2207
76	Opbrengst per koe (gld.)/returns per cow (Dfl.)	5539
96	Totaal voerkosten per koe (gld.)/total feed costs per cow (Dfl.)	1538
110	Opbrengst minus voerkosten (gld.)/returns minus feed costs (Dfl.) per koe/per cow	4001
	per ha grasland en voedergewassenper ha grassl. and fodder crops	9762
121	Melk per koe (kg)/milk per cow (kg)	6452
122	Vetgehalte (%)/fat (%)	4,16

Table 1 Some farm data and results of financial year 1983/84 (comparable data of previous financial year not known)

Tabel 2 Vergelijking van enkele resultaten met de norm

Nummer/ number	Omschrijving/ description	Resultaat/ result	Norm/ standard	Afwijking van norm/ deviation standard
202	Omzet (gld.)/turnover (Dfl.)	855	923	- 68
216	Totale voerkosten per koe (Dfl.)/ total feed costs per cow (Dfl.)	1538	1539	- 1
218	Totale voerkosten per 100 kg melk (gld.)/ total feed costs per 100 kg milk (Dfl.)	24	24	0
219	Totale voerkosten in % van de norm/ total feed costs in % of standard	100		
244	Percentage maaien totaal/ percentage of mowing total	158	148	+ 10
254	Aankoop krachtvoer (KVEM per ha grasland)/ purchase concentrates (KVEM per ha grassl.)	5067	4434	+633
255	Aankoop ruwvoer (KVEM per ha grasl.)/ purchase roughage (KVEM per ha grassl.)	2192	1943	+190
256	Voerverbruik (KVEM totaal in % v. d. norm)/ feed use (KVEM total in % of standard)	114		
266	Krachtvoer in kg per dag weideperiode/ concentrates in kg per day grazing season	4,0	3,2	+ 0,8
276	Krachtvoer in kg per dag stalperiode/ concentrates in kg per day housing period	8,3	7,3	+ 1,0

Table 2 Comparison of some results with the standard

de zomer voor ieder bedrijf afzonderlijk berekend. Dit biedt de mogelijkheid ieder bedrijf intern te analyseren, waardoor sterke maar ook zwakke punten in de bedrijfsvoering naar voren kunnen komen. Op basis hiervan kan dan zo nodig in overleg met de bedrijfsvoorlichter tot een verdere beoordeling en eventuele aanpassingen in de bedrijfsvoering worden gekomen. Voor een aantal kengetallen is in tabel 2 het resultaat vergeleken met de norm.

Enkele opmerkingen over de resultaten

Om aan te geven hoe tot een analyse van de bedrijfsresultaten (t/m opbrengst – voerkosten) kan worden gekomen wordt volstaan met enkele opmerkingen op basis van de in tabel 1 en 2 vermelde resultaten.

- Ten aanzien van de veestapel (regelnummer 32 t/m 47) springen in positieve zin de leeftijd bij 1 e keer afkalven (2 jaar) en het lage percentage kalversterfte eruit.
- De uitstoot van koeien en daaraan gekoppeld het aantal stuks jongvee per koe is aan de hoge kant. Omwille van het fokkerij-onderzoek wordt echter nog steeds meer jongvee aangehouden dan nodig is.
- Per koe inclusief jongvee is 2207 kg krachtvoer gegeven. Dit boekjaar is als gevolg van de minder goede ruwvoersituatie in de winterperiode aan pinken en droogstaande koeien stro met extra krachtvoer gevoerd.. In deze deeladministratie wordt dit niet afzonderlijk opgegeven.
- Regelnummer 244 t/m 276 geeft een beeld van de aangekochte hoeveelheid krachtvoer en ruwvoer in vergelijking met de voor dit bedrijf berekende norm. In de norm is overigens geen extra krachtvoer voor het jongveeantsoen ingerekend. Per ha grasland is meer VEM via krachtvoer en ruwvoer aangekocht dan onder normale groeiomstandigheden volgens de norm nodig zou zijn. Er is overigens wel voldoende oppervlakte gemaaid (regel 244). Het totale voerverbruik in de vorm van aanvulling van buiten het bedrijf ligt dus 14% boven de norm.
- Als de voerkosten (regel 216) worden beschouwd, is het resultaat gelijk aan de norm. Dit komt omdat tegen een aanzienlijk lagere prijs ruwvoer is aangekocht dan landelijk in dit boekjaar is verwezenlijkt (29 tegenover 47 cent per kVEM ruwvoer en 60 tegenover 62 cent per kVEM krachtvoer). Genoemde prijzen worden vermeld in het verslag. Hieruit blijkt dus dat een beoordeling op basis van voerkosten alleen tot verkeerde conclusies zou kunnen leiden.

Via de deeladministratie rundveehouderij (DELAR) kan een analyse van het bedrijf en een toetsing aan normen plaatsvinden, die met name gericht is op een aantal technische economische aspecten die op korte termijn beïnvloedbaar zijn. Veelal moet deze deeladministratie worden gezien als een eerste signalering van mogelijke fouten in de bedrijfsvoering die dan vervolgens nader geanalyseerd moeten worden, eventueel in overleg met de bedrijfsvoorlichter.

Hoe kunt u meedoen

Oprnameboeken voor DELAR worden door de voorlichtingsdienst verstrekt, door de veehouder zelf ingevuld en aan het eind van de zomerperiode en/of aan het eind van het boekjaar weer door de voorlichtingsdienst ingenomen. De bewerking gebeurt onder nummer door een viertal verwerkingskantoren. De kosten bedragen afhankelijk van de veeregistra-

tie (per gemiddelde of individuele koe) en uitdraai op jaarbasis of op halfjaar- en jaarbasis f 250-f 350. De resultaten kunnen met de bedrijfsvoorlichter worden besproken

DELAR farm branch account for insight in farm management

With a farm branch account for dairy farming (DELAR) an analysis of the farm management and a check to norms can be done, which are mainly directed to a number of technical and economical aspects, to be influenced by management on short term. Most of the time this DELAR has to be judged as a first notice of possible faults in farm management. These will have to be analysed in details eventually in cooperation with a member of the Advisory Service.